

ARCHITECTUUR

LOKAAL

Bouwen aan kwaliteit, architectuurbeleid in Nederlandse gemeenten

Rapport naar aanleiding van de enquête over architectuurbeleid die in maart 2002 door 187 wethouders RO werd ingevuld

Samenvatting

Architectuurbeleid

De vrijheid van de invulling van het architectuurbeleid zorgt voor grote verschillen tussen de gemeenten. Ook zijn er verbanden tussen gemeentegrootte en beleid, en tussen de politieke achtergrond van de wethouder en de invulling van het gemeentebestuur.

De verschillen zitten vooral in plaatsing van het architectuurbeleid binnen het totale gemeentebestuur (wethouders van kleinere gemeente hebben hier meer moeite mee), en beleid voor het 'buitengebied' (dit speelt vaker bij de kleinere gemeenten).

Instrumenten die gemeenten tot hun beschikking hebben om de kwaliteit van het architectuurbeleid te verbeteren worden veelvuldig ingezet. Het vastleggen van een beeldkwaliteitplan wordt gezien als het belangrijkste instrument voor kwaliteitsverbetering.

Kwaliteitsbeleid

Over het algemeen is het kwaliteitsbeleid van de gemeenten gericht op de gehele ruimtelijke ordening. De kwaliteitsdiscussies die binnen de gemeenten worden gevoerd, gaan voor een belangrijk deel over 'welstandsbeleid' en 'openbare ruimte'. Een ruime meerderheid van de wethouders geeft aan dat de invloed van de kwaliteitsdiscussie op de beleidsvisie positief is. Toch heeft een relatief groot deel moeite om aan te geven welke positieve invloed(en) de discussie dan concreet op het beleid heeft gehad. De discussie kan dus nog doelgerichter worden ingezet dan op dit moment gebeurt. De wethouders geven aan dat het initiatief van de discussie voornamelijk door de gemeente zelf wordt genomen. In een kwart van de gemeenten zijn maatschappelijke organisaties niet betrokken bij de kwaliteitsdiscussies. In de gemeenten waar deze organisaties wel worden betrokken, is een ruime meerderheid van de wethouders positief over de samenwerking. Deze leidt vaak tot een verbetering van de kwaliteit.

Opgaven

Het nieuwe welstandsbeleid en de beeldkwaliteitplannen waren volgens de wethouders de belangrijkste opgaven in de afgelopen periode. De welstandsnota, meer aandacht voor architectuur en het maken van beeldkwaliteitplannen zien zij als belangrijkste opgaven voor de komende vier jaar. Herstructurering en ontwikkeling bedrijventerreinen wordt door slechts 4% respectievelijk 1% van de gemeenten als belangrijke opgave voor de toekomst genoemd.

Welstand

Nog niet alle gemeenten hebben een welstandsnota. Een groot deel heeft de nota in voorbereiding en een klein deel heeft nog geen initiatieven ontplooid. Het merendeel van de gemeenten past het welstandsadvies niet alleen toe bij aanvragen voor bouwvergunningen, maar bij een veel breder scala aan beleidskwesties. Veel gemeenten moeten de keuze tussen een welstandscommissie en een stadsbouwmeester nog maken. De eerste is echter veruit favoriet.

Particulier opdrachtgeverschap

Over de manier waarop particulier opdrachtgeverschap door de overheid onder de gemeenten wordt bevorderd zijn de wethouders verdeeld: 32% is het eens met het beleid, 36% is het oneens met het beleid en 32% vult "weet niet" in. Vragen die gemeenten hebben over dit onderwerp gaan vooral over architectonische aspecten en de begeleiding van particuliere huizenbouwers. 55% heeft dan ook vooral behoefte aan voorbeelden uit andere gemeenten.

Bij de vraag welke mogelijke obstakels wethouders zien bij het realiseren van particulier opdrachtgeverschap in hoge dichtheden worden welstand en de praktische kanten van het proces genoemd. 77% van de gemeenten heeft grond uit te geven in de vorm van vrije kavels.